

Kurrikulako Kadro vaš i Romani
Seminaro vaš decizijake faktorurja thaj
praktikanturja

Konsilo le Evropako, 31 Majo thaj 1-to Juni 2007



Introdukcija ke
Kurrikulako Kadro vaš i Romani
(KKR)

Barbara Lazenby Simpson

O skopo le Kadrosko

- Te lel pes o EK RKČh akcijako orentisardo modo thaj e khetane referencijake niveluri te barjaren pes resurse andar
 - Edukacionalno planifikatorurja
 - kurrikulake/programake projektanturja
 - školake lilenge autorurja thaj materijalunjenge xramosarne
 - Sikljarne thaj trainerurja pal sikljarne
 - eksaminatorurja

E Kurrikulako Kadro vaš i Romani: bazično konsideracije

- O Kadro trebal te ovel lokes xakjardo: te na ovel but lungo thaj thaj te arakhen pes andre dosta ekspalnacije
- Trebal te ovel praktično andar i buki e edukacionalno planifikatorurjengi, programake autorurja, školake lilenge xramosarne, sikljarne thaj eksaminatorurja
- Trebal te ovel les gradacija te šaj te dikhel pes andre e siklimaski progresija
- Trebal te ovel les baza ande anglune štar khetane referencijake nivelurja: A1, A2, B1, B2
- Trebal te ovel andre e 5 žanimata e Evropake Khetane Referencijake Kadroske vaš e čhiba: šunipen, Drabaripen, Vakjardi Interakcija, Vakerimaski Produkcija thaj Xramosaripen

E Kurrikulako Kadro vaš i Romani: bazično konsideracije

- O Kadro trebal te dikhel e trenajmata vaš trin kategorije sikljovnenge
 - Kodola save žanen romanes ko maškarutno nivelo edukacijako
 - Kodola save šaj šunen romanes khere ama na barjarde jekh produktivno kompetencija (našti den дума mišto)
 - Kodola kaj na den дума romanes khere
- Trebal te ovel kerdi vaš e sikljovne andar kadala trin grupe beršenge
 - 3-6 berša
 - 6-10 berša
 - 10-14/15 berša

E štar nivelurja thode ande kadro

Nivelo A1

Nivelo A1

- Angluno žanimasko nivelo kaj arakhel pes
- **šunipen thaj drabaripen:** bazisardo ando prinžaripen e anavengo, prinžarde alava thaj bazično ekspresije
- **Vakjardi interakcija thaj vakjardi produkcija:** E sikljovne šaj alosaren loke ekspresije vaj korkoro alava te phenen parpale ke pučimata vaj šaj te den bazutni informacija pal prinžarde topike sar kodoja, te den jekh adresa
- **Xramosaripen:** limitisardi ke but tikne teksturja, inskripcija ke jekh fotografija thaj andar e maj tikne čhave, te keren kopija pal jekh modelo dino katar o sikljarno

Nivelo A2

Nivelo A2

- O sikljovno šaj te kerel interakcija vaj reakcija ande jekh bazutno modo ke sakediveseske thaj prinžarde situacije
- **šunipen thaj drabaripen:** te xakjarel sakediveseske ekspresije thaj ekspresije vaj propozicije vakjarde ande prinžarde konteksturja sar: paramisja ašunde butivar, prinžarde teksturja sar si i agenda(divesesko programo) ekc.
- **Vakjardi interakcija thaj vakjardi produkcija :** šaj te parovel informacija ande loke interakcije, del loke eksplanacije
- **Xramosaripen:** xarne loke xramosarimata, mesažurja, lila

Nivelo B1

Nivelo B1

- O sikljovno šaj kerel akana interakcija ande verver situacije thaj šaj del duma verver piržarde situacije
- **šunipen thaj drabaripen** : šaj xakjarel e vašno punkturja andar jekh klaro vakjaripen thaj andar jekh teksto xramosardo ande but prinžardi čhib
- **Vakjardi interakcija thaj vakjardi produkcija** : šaj thol pes ande jekh bipreparisardi konversacija thaj te phenel parpale vaj te phenel jekh paramici
- **Xramosaripen**: šaj xramosarel jekh loko teksto phanglo ke jekh prinžardi topika

Nivelo B2

Nivelo B2

- O sikljovno žanel maj mišto i čhib tthaj si les pakiv thaj zor te kontrolisarel e komunikacijake situacije
- **šunipen thaj drabaripen:** šaj xakjarel jekh buxljardo vakjaripen thaj kompleksno argumentacija
- **Vakjardi interakcija thaj vakjardi produkcija:** šaj thol pes aktivno ande diskusije thaj te del klaro thaj detajčno deskripcije thaj argumentacije
- **Xramosaripen:** šaj xramosarel jekh klaro teksto pal jekh buxli serija topikengi kerindos deskripcija, argumentacija, sikavindos o personalno phiravipen ekc.

Anglune astarimasko punkto

Butjako ilo

```
graph TD; A[Butjako ilo] --> B[So šaj keren e manuša e čhibasa]; A --> C[I informacija kaj lam kerindos buti e romane kolegurjenca];
```

So šaj keren e
manuša e
čhibasa

I informacija kaj
lam kerindos buti e
romane
kolegurjenca

KKR bazisardo pe teme

11 teme sas alosarde ande baza e:

- **Personalo identiteta** (Me thaj mi familija, O kher/karavana thaj lenge aktivitete ekc.)
- **Relevanca ke sakedivesesko živipe** (Mi komuniteta, Ki škola, Xabe thaj šeja ekc.)
- **Eksperijencijengo dikhpen** (Festivalurja thaj bare divesa, Phiripen thaj transporturja ekc.)
- **Generalo/ edukacijaki importanca** (Timpo, Beršeske katora, vaxt, Natura thaj živutre etc.)
- **Tradicije thaj kultura** (Romengi buki thaj profesija, Kamimata thaj arta)

Romanipe

- Si klario ke si maj vaš de sar e 'teme'
- Si relevantno andar savore teme
- Si esencialo andar o siklipen thaj o xakjaripen e živimaske kodosko savo si sikavdo parcialno vaš i romani čhib

E deskriptorurja vaš o Romanipe

- Del jekh referencijako punkto andar e kurrikulake projektanturja, materijalurjenge xramosarne thaj sikljarne
- Trebal te del sigurencija ke siklindos romanes trebal te sikljol pes vi e 'živimasko kodo'
- Si te del vast te na bisteren/informisarel e profesionalurjen save si durjarde katar o 'kodo', vaj save naj roma

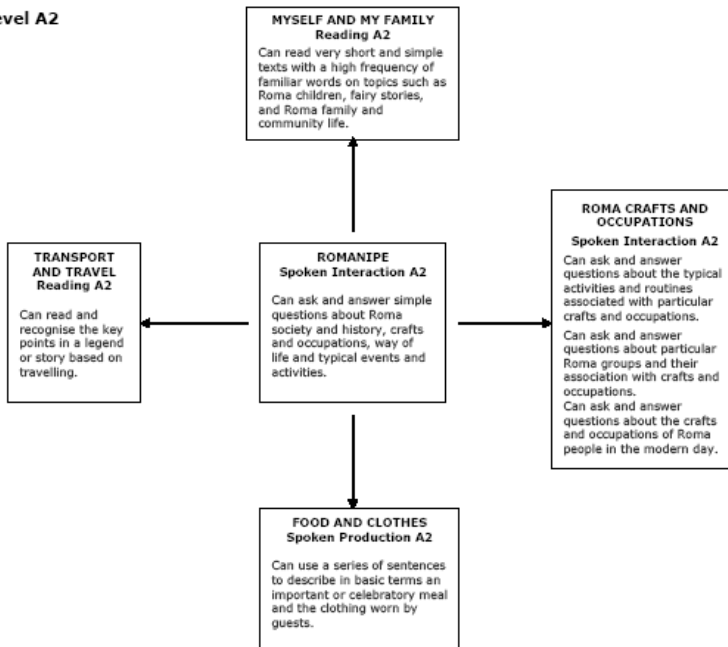
THE CENTRALITY OF ROMANIPE

Romanipe is not presented as a theme because it is present in all aspects of Roma life and tradition and should be a continuous strand throughout the process of teaching/learning the Romani language.

The grid *Romanipe* (see page **) is intended to be used as a reference by teachers to support them in identifying the important aspects of *Romanipe* and to confirm that they have included these aspects in their teaching.

This diagram illustrates how *Romanipe* features naturally in many of the Roma-specific descriptors throughout the framework.

Level A2



5

Romanipe

Si jekh biagoresko
thav kaj sivel e
deskriptorurja jekh
avereste

Phandel e verver
teme jekh avrjate

Nakhipenopral

Sa kadja, si but logikane phandimata maškar e teme.

Kado del šajpen e materijalurenge xramosarnege thaj e sikljarnenge te buxljaren slobodo e teme

Eksempro:

Me →

O kher/ I karavana →

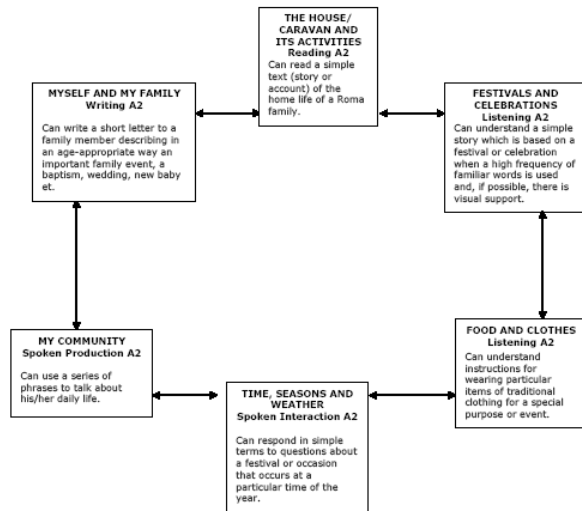
Festivalurja thaj bare divesa →

Xabe thaj šeja etc.

TRANSVERSALITY IN THE FRAMEWORK

In addition to the direct relationship between *Romanipe* and other thematic areas, there are also many interconnections between themes. For the teacher, this means that carrying out an activity under one thematic heading may include a full or partial activity from a different theme. As a result, progress in learning is not confined to a single theme at a time but may be seen across several thematic areas.

Example:



Suggestions for continuity from one theme to another are provided as cross references at the end of the introduction to each theme.

Festivalurja thaj baredivesa šunipen B1 UDAR

šaj xakjarel e maj vašno punkturja e vakjarimaske andar i klasa pal festivalurja thaj bare divesa, sikavindos vizualno suportu (eks. ilustracije thaj školake lila) texakjarel e sikljarneski eksplanacija.

šaj xakjarel e maj vašno punkturja andar jekh video kaj sikavel tipično aktivitetet andarjekh lokalno naj nacionalno festivalo.

šaj xakjarel e maj vašno punkturja andar i prezentacija pal specialno festivalurja vaj baredivesa andar e romane komunitete.

šaj xakjarel e maj vašno punkturja andar jekh paramisi vaj jekh gili phangli ke jekh barodives, festivalo vaj komemoracija.

Savore teme, avrjal e Romane butja thaj Okupacije, si len duj seturja deskriptorurjenge.

Generalno siklimaske trebajmata pal i romani čhib

čhibako siklipen savo si specifično pal romane tradicije, živimasko modo, aktivite etc.

Evaluacijako lil andar e sikljovne

Pal saki tema avel jekh evaluacijako lil savo si kerdo andar o sikljovno (thaj sikljarno).

Evaluacijako lil:

- Si organizisardo pal o nivelo thaj žanipen
- Vakjarel e klasake aktivitete
- Naj phagerdo ande generalno thaj specifično romane deskriptorurja
- Del vast e sikljarnen te len godjate pengo progreso pal o siklipen
- šaj te aresen kotor andar jekh portofolio (mapa) pal čhibako siklipen

Evaluacijake lila

CHECKLISTS

Each themed set of descriptors is followed by a checklist. The checklists describe classroom activities related to the theme in question. The checklists are intended to be used by 1) teachers, in planning classroom activities and 2) pupils, to record and monitor progress in learning.

For pupils, the checklists could form part of a portfolio of learning or a European Language Portfolio (© Council of Europe).

EXAMPLE:

Myself and my family					
Level	Skill		* Date	** Date	*** Date
A1		I can ...			

Statement describing what pupil 'can do'.

The five skills used in the Common European Framework of Reference for Languages.

Checklist statements reflect the four levels of the framework A1, A2, B1 and B2.

Progress may be recorded at three levels represented by
* with a lot of help,
** with a little help,
*** without help.
The date should be entered in the column when the pupil can 'prove' his/her ability to do the activity indicated in the statement.

Anen jekh vizualno nota pal o progreso

Den motivacija e sikljovnen

Den vašt ando proceso e decizijako pal avutnimaske topike etc.

Sikaven e sikljarneske kate si siklimaske xivja

Den šajpen e sikljarneske te kerel individualno interakcija e sikljovnenca pal sar žan maj dur e siklimasa

O siklipen si registruime kana thol pes i data ando than kaj trebal

Rezumato

- O kadro anel jekh generalo plano tekerel pes specifočno jekh kurrikula; te xramosaren pes materijalurja; thaj vaš sikavipen/siklipen
- E deskriptorurja si kerde te šaj len pes samate e verver nivelurja siklimaske
- I buki propozisardi katar e deskriptorurja šaj te ovel paruvdi bi grižako andar sikljovne verver beršenge
- Si but andrephandimata maškar e teme thaj e deskriptorurja kadja, o sikavipen/siklipen na-i nijekhvar pe jekh linija thaj na dikhel jekh korkoro tema, bi te kamel pes, azbal varesave teme
- E evaluacijake lila den sugestije pal klasake aktivitetete
- E evaluacijake lila sikaven jekh transparento drom andar e sikljovnenge te šaj dikhen pengo progreso thaj te ovel len jekh xakjaripen pal e siklimasko proceso

Bukjaki sesija

1. Dikhen karing e teme andar e rurrikulako kadro
2. Alosaren **1 tema thaj 1 nivelo**
3. Dikhen kana si šajpen te **arakhen aver teme** save si phangle kadalate
4. **Len samate e deskriptorurja** kaj nakhen opral verver teme ama savaxt ke sajekh nivelo
5. **Len godjate** e teme save arakhlen thaj e deskriptorurja kaj dičhjon maj pašeste phangle

**RUGISARAV TUMEN TE KEREN KLARO NOTE
PAL E TEME / NIVELO / ŽANIMATA KAJ
TUMEN DIKHEN LEN SAR KANA KAMEN TE
BOLDEN TUMEN LENDE MAJ PALAL**